

IWONA KWIATKOWSKA-MILIŃSKA

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI ZYGMUNT KRASIŃSKI – PYTANIA O TWÓRCZOŚĆ¹

Drugie spotkanie z cyklu *Colloquia Romantyczne* odbyło się na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie 2 grudnia 2004 r. Organizator – Katedra Literatury Romantyzmu Wydziału Nauk Humanistycznych UKSW – gościła badaczy twórczości Zygmunta Krasińskiego z siedmiu ośrodków: Białegostoku, Katowic, Krakowa, Lublina, Torunia i Warszawy. Zaprezentowano piętnaście referatów i choć spotkanie trwało tylko jeden dzień, przy dużej dyscyplinie referentów wystarczyło czasu na wymianę refleksji, uwag krytycznych oraz krótką dyskusję na temat poruszanych zagadnień.

Pierwszy referat o poezji Zygmunta Krasińskiego przedstawiła Grażyna Halkiewicz-Sojak z Torunia. Badaczka postawiła pytanie o nowe odczytywanie poety. To pytanie powracało zresztą jeszcze kilkakrotnie w trakcie spotkania, a uwagi z referatów innych badaczy niemal nakładały się na siebie, co w rezultacie spowodowało sformułowanie jednego z zasadniczych wniosków końcowych, zamykających symposium. Poezja Krasińskiego ujmowana jako fragment romantycznego paradygmatu domaga się wciąż powtarzanej lektury i nowych sposobów recepcji – zauważyła autorka referatu. Arkadiusz Bagłajewski (Lublin) zajął się poszukiwaniem „kształtu wizji” w twórczości Krasińskiego, a szczególnie analizą eksperymentów artystycznych poety w: *Agaj-Hanie*, *Herburcie*, *Przedświcie*, zwracając uwagę na przemianę formuły poetyki opisu przez Kra-

¹ W minionym roku ukazały się opracowane materiały pokonferencyjne, w których, niestety, nie ukazały się wszystkie referaty z przyczyn nieprzewidzianych przez redaktorki (tomu *Zygmunt Krasiński. Pytania o twórczość*, red. B. Kuczera-Chachulska, M. Prussak, E. Szozogłacka, Warszawa 2005).

sińskiego, inny typ wyobrażeń, pozwalające w nowy sposób „wejrzeć w rzeczywistość wyższego rzędu”.

Uwagami o kilku wierszach podzieliła się z uczestnikami spotkania Bernadetta Kuczera-Chachulska (Warszawa). W referacie o „instynkcie wieczności” Krasieńskiego autorka skoncentrowała się w dużym stopniu na metaforach i obrazach czasu. W ten sposób zobaczyła „instynkt wieczności” jako swoistą dominantę postawy lirycznej Krasieńskiego. Zapiski Krasieńskiego z wieczności i ze współczesności prezentował Jerzy Borowczyk z Poznania, przywołując listy i wiersze: *Kampania rzymska*, *Fryburg*, *Gdzie brzeg mórz...* Analizowane przez badacza obrazy, przywołane z pamięci przez poetę, wydają się nieobciążone winą, bólem, a dalej kontemplowane doprowadzają wspominającego „do stanu rozpląnięcia się w tym, co wieczne”. O sposobach lektury św. Teresy z Avilla przez Zygmunta Krasieńskiego, podobieństwach stanu ducha autorki *Ulamka* i poetę, ich przeżywania tęsknoty i miłości, traktowała wypowiedź Ewy Hoffman-Piotrowskiej (Warszawa). W analizie uczuć św. Teresy autorka referatu wskazała na romantyczny wzorec przeżywania miłości – dla Krasieńskiego wiecznie niespełnionej.

Anna Siemińska (Toruń) w swoim referacie zajęła się sposobami poznania w „Marzeniu”. Poprzez poetykę snu, zatarcie momentu przekraczania granic rzeczywistości, wprowadzanie bohatera od razu w sam środek wydarzeń, objawia się specyficzny sposób poznawania – miłość, jako droga wiodąca do zbawienia i śmierci, poprzez doświadczenie, przeżywanie i samoobserwację procesu umierania. Magdalena Bąk z Katowic przedstawiła kilka uwag o wierszu *Mord elektrycznym prądem*, wskazując na zasadę łączenia obrazów i kolejność budowania poszczególnych części zbliżone do zastosowanych przez Byrona w *Ciemności*, a także na przestrzenny układ miniatur i charakterystyczną ramę modalną, która wywołuje skojarzenie „elektryczne” w utworze. Jerzy Fiećko (Poznań) rozważał myśl polityczną Krasieńskiego w *Memoriałach*. Badacz zaznaczył, że poeta konsekwentnie podkreślał konieczność prowadzenia polityki w myśl zasad etyki chrześcijańskiej, wnikliwie przyglądając się współczesnym wydarzeniom politycznym, myląc się jednak nie raz, idealizując i chcąc własne wizje wielkiej przemiany łączyć z pragmatyzmem.

Referatem o szlachcie i szlachectwie w poglądach Zygmunta Krasieńskiego Andrzej Waśko (Kraków) zakończył pierwszą część spotkania. Przedstawiając Krasieńskiego jako poetę myśli, badacz

wskazał, że problem szlachectwa przenika całą twórczość jego, a w aspekcie historii idei epoki romantycznej Krasiński zasługuje na ponowne odczytanie.

W drugiej części sympozjum referaty przedstawili: gość z Białegostoku i gospodarze – pracownicy Wydziału Nauk Humanistycznych UKSW. Marta Cywińska-Dziekońska zaprezentowała romantyczność we francuskich utworach Zygmunta Krasińskiego, nazywając ją przewrotnie „niepokorną” i mówiąc o naturze poety dwujęzycznego. Marek Troszyński rozważał kontynuację lektury *Niedokończonego poematu*, zwracając uwagę na niekończący się proces rozpoznawania tego utworu, a także na stan zachowanych dotąd jedynie w rękopisie fragmentów *Nie-Boskiej komedii*. Ewa Szczegłacka referowała style romantycznej autobiografii w kontekście dzienników Krasińskiego pisanych w Szwajcarii, zauważając niejednorodność stylistyczną fragmentów o charakterze autobiograficznym i różnorodność konwencji – jako wyraz poszukiwania przez poetę swojego miejsca w romantyzmie i wobec tej epoki.

O Krasińskim – dramatopisarzu przypominała Maria Prussak, przywołując teatralne inscenizacje *Nie-Boskiej komedii* w reżyserii Henryka Grzegorzewskiego z lat 1979 i 2002. Powołując się na myśl reżysera o tym, że ten dramat jest jednym z niewielu, „które żyją w nas stale”, referentka zauważyła, że Grzegorzewski wrócił po latach do pracy nad *Nie-Boską komedią* z inną ekspresją, szczególnie eksponując to, co łączy Krasińskiego z dramatem nowoczesnym. Piotr Mitzner, przedstawiając miniaturę Amelii Załuskiej, zadał pytanie o biografizm, jego sensowny zakres i miejsce w rozważaniach o twórczości poety dla „postaci z tła Krasińskiego”. Załuska znalazła miejsce na tym tle jako powiernica, mediatorka między ojcem i synem oraz strażniczka tego, co realne. Referat kończący konferencję przedstawiła Magdalena Saganiak, rozważając Krasińskiego język opisu samego siebie w listach do Augusta Cieszkowskiego i Bronisława Trentowskiego. Zobaczyła je jako możliwość syntezy samoświadomości poety.

Konferencja, adekwatnie do problematyki wyjściowej, od początku przyjęła formułę zadawania pytań, których ze względów czasowych nie sposób było szerzej przedyskutować czy rozstrzygnąć w trakcie trwania obrad. Zebrani byli zgodni, że poezję Zygmunta Krasińskiego można i należy odczytywać na nowo, odchodząc od stereotypów, a zbliżając się bardziej do samego tekstu, z odpowied-

nim przygotowaniem zarówno badacza, jak i czytelnika (G. Halkiewicz-Sojak, A. Bałajewski). Nowe przedsięwzięcia i pomysły edytorskie, wnikliwe prace nad zachowanymi do tej pory tylko w rękopisie fragmentami twórczości Zygmunta Krasińskiego mogłyby wyeksponować inne, pełniejsze wybrzmienie tego poety. Symposium zakończyło się wyrażeniem nadziei kontynuowania cyklu „spotkań romantycznych” w UKSW.